

Hebben toxische stoffen invloed op pijn?

We hebben er geen benul van met hoeveel kunstmatige chemische stoffen we dagelijks in aanraking komen. Dat een groot aantal van die stoffen schadelijk zijn en wijzigingen kunnen veroorzaken in de neurologische ontwikkeling of het menselijke afweersysteem kunnen aantasten, zal door geen enkele strekking ontkend worden. Hebben die gifstoffen ook invloed op pijn? En zou er echt een cocktail van chemische stoffen door onze aders vloeien? Snel te rade bij professor Benoit Nemery, toxicoloog en researcher aan de Faculteit Geneeskunde van de Leuvense Universiteit.

Prof. Nemery: "Ik heb mijn twijfels dat gewone blootstelling aan metalen, zoals cadmium, lood of kwik, verantwoordelijk zijn voor pijnsyndromen".

Half vergiftigde zombies

Met professor Nemery voer je een gesprek zonder franjes, zonder betuttelend toetje. Je merkt zo dat het een man is van rechttoe rechtaan, dus vallen we ook maar met de deur in huis en vuren netjes geformuleerde vragen op hem af. Vragen die gebaseerd zijn op wat enkele lezers en 'believers' van de invloed en risico's van toxische stoffen op pijn, ons herhaaldelijk voorschotelden.

Rustig zijn middagmaal verorberend met bruin brood, fruit, enorm veel fruit zelfs, en me af en toe de mond snoerend met een steekhoudend argument, aanhoort professor Nemery - instemmend knikkend - mijn vraagzucht:

Over o.a. het patiëntennetwerk C.V.S. dat op de site op internet (een veel geraadpleegd medium) spreekt van mensen die als zombies rondlopen, half vergiftigd door toxische metalen als kwik, zilver, koper, zink, lood, en over toxisch chemische toevoegingen in de voeding. Zonder dan nog de geur- kleur- en smaakstoffen, stabilisatoren, emulgatoren e.d. te vergeten.

Over het feit dat professor Boudewijn van Houdenhove stelt in zijn boek 'Moe in tijden van stress': "... Ik sluit niet uit dat chemische stoffen kunnen meespelen bij het chronisch vermoeidheidssyndroom, ook dat is een vorm van belasting voor het organisme. ... Mensen staan onder emotionele overbelasting en

dat zet ons stresssysteem zwaar onder druk. We beschikken over een systeem dat alle vormen van bedreiging moet opvangen, en het maakt geen onderscheid tussen chemische, toxische, infectieuze of emotionele stress ... Waarom krijgen sommige mensen CVS en andere niet? Chemische stoffen ademen we allemaal in ..."

Of over de op dit vlak éénsgezinde mening van Professor dr. Kenny De Meirleir, die op de internationale CVS-dag stelt: "... CVS betreft een ontregeling van het immuuniteitsysteem, die wordt veroorzaakt door zeer verschillende factoren van virale, bacteriële en toxische aard ... De oorzaak van de verstoring van de immuniteit kan een fysieke shock zijn, zware psychologische stress, maar ook blootstelling aan uiterst toxische stoffen: zware metalen, pesticiden ..."

Professor Benoit Nemery kent ze blijkbaar allemaal: de patiëntenverenigingen, organisaties, netwerken, individuen, die regelmatig ronkende berichten doen opduiken over wat er allemaal schadelijk of verkeerd is voor dit en dat en zus en zo. Het zijn uiteraard precies dergelijke berichten die velen verontrusten en tot bezorgdheid stemmen. Want hoe ga je als leek de correctheid na van die beweringen, die niet alleen stoelen op zogezegde 'wetenschappelijke studies', maar vaak ook - het moet gezegd - verankerd zitten in vooroordelen. En een gebrekkige feitenkennis doet altijd de waarheid geweld aan en is misleidend.

Amalgaam

Zijn de klassieke tandvullingen uit amalgaam een probleem?

De meeste patiënten die prof Nemery op consultatie krijgt, zijn ziek geworden als gevolg van bepaalde werkomstandigheden. Het betreft dan zowel mensen met ademhalingsziekten (asbestose, astma, stoflongen) en af en toe mensen met CVS, fibromyalgie en mensen die hun ziekte mogelijk toeschrijven aan vergiftiging.

"Ik ben toxicoloog en ik doceer dat kwik schadelijk is! Hoe minder kwik in het milieu, hoe beter. Hetzelfde geldt voor lood. Gelukkig maar is lood uit de benzine gehaald, want het schadelijk effect op de neurologische ontwikkeling van kinderen was be-

wezen. Wat kwik betreft: ik kreeg tandartsen op raadpleging, maar nog nooit door kwikvergiftiging, hoewel de beroepsgroep een risico op kwikvergiftiging loopt indien er geen goede arbeidsveilige maatregelen heersen. Ik weet, uit oude literatuur, dat personen die in de industrie beroepshalve aan kwik waren blootgesteld (productie van thermometers, barometers, het maken van viltten hoeden ...) en kwikdampen inademden, daar ernstig ziek van konden worden. Kwik, indien metallisch kwik of kwikzilver, brengt schade toe aan de hersenen en die schade uit zich vooral in problemen van psychologische en psychiatrische aard. Iemand met een kwikvergiftiging - hetgeen zeldzaam is, vermits men aan hoge hoeveelheden moet blootgesteld zijn - klaagt niet zoveel over pijn, hoogstens over vage symptomen van vermoeidheid. Soms is er een accidentele blootstelling aan kwik in huishoudens, bv. het breken van kwikthermometer. Door de verdamping kan kwikvergiftiging optreden vooral bij jonge kinderen en deze vergiftiging toont men aan door o.a. de hoeveelheid kwik in de urine of het bloed te meten. Is de kwik verhoogd en zijn er symptomen, dan kan men zeggen dat er een waarschijnlijk verband is tussen de symptomen en de hoeveelheid gemeten kwik. Buiten deze gevallen van klinisch duidelijke kwikvergiftiging stelt men zich de vraag of kleine kwikhoeveelheden ook schade berokkenen, zoals bv. in tandvullingen. Kwik in de klassieke tandvullingen uit amalgaam is bijzonder miniem en het komt praktisch niet vrij in het lichaam. Ook niet door te kauwen. Er zijn geen bewezen toxische gevolgen. Er zijn wel goede studies waarin men aantoonde dat kwik in vis (dit is wel een ander soort kwik, nl. organisch kwik) schadelijk zou zijn voor zuigelingen en jonge kinderen, maar in andere studies op verschillende eilanden waar heel veel vis wordt geconsumeerd, spreekt men dat tegen. We vermoeden dat er dus geen majeure effecten zijn".

Over de herhaaldelijk opstekende geruchten als zou amalgaam ('plombage') schadelijk zijn omdat bij het aanbrengen en uitboren van een amalgaamvulling het giftig metaal kwik vrijkomt, heeft ook dokter Paul Ameloot, doctor in de tandheelkunde en wetenschappelijk onderzoeker, een duidelijk standpunt: "Die hoeveelheid is minimaal en houdt geen enkel risico in. Hetgeen afbrokkelt in de mond wordt afgezogen of uitgespoeld. Het kwik dat vrijkomt bij het kauwen is te verwaarlozen in vergelijking met de normale dagelijkse opname van dit element via de voeding (vooral in vis), het water en de lucht. Kwik wordt in belangrijke mate weggezuiverd via de urine. Zelden komt een kwik-overgevoeligheid voor en dat uit zich door blaasjes en roodheid rond de mond na plaatsen van de vulling. Voor de tandarts is de kwikbelasting groter dan voor de patiënt. Toch zijn er hieraan geen specifieke beroepsrisico's verbonden. Ik durf het geruchten noemen die bij tijd en stond opduiken om de bevolking te verontrusten. Dé oplossing om al die heisa rond amalgaam voor jezelf te vermijden ligt in de preventie: goed onderhouden tanden behoeven geen vulling. Amalgaam is moeilijk te vervangen: er

OVER DE MOGELIJKE INVLOED VAN TOXISCHE STOFFEN OP VERMOEIDHEID EN PIJN, ALGEMEEN ONVERKLAARBARE PIJN, ZIJN WETENSCHAPPERS NOG NIET UIT!

is geen enkel materiaal voorhanden dat even duurzaam is als de kwikzilverlegering. Alternatieve 'witte' vullingen (samengestelde kunststoffen of composietmateriaal) zijn veelbelovend, maar hebben niet dezelfde levensduur. Amalgaam blijft een effectief en sociaal verantwoord vullingsmateriaal, dat al meer dan 160 jaar bij miljoenen mensen met miljarden geplaatste vullingen zijn haast roemruchte degelijkheid heeft bewezen". Het hele verhaal rond amalgaamvullingen blijft dus eigenlijk wat controversieel.

Verband

Is er een verband tussen pijn en toxische stoffen?

"Ik krijg patiënten over de vloer, die zowel bij Professor Van Houdenhove als Professor De Meirleir zijn geweest, met de vraag of er toxische stoffen in het spel zijn. Meestal betreft het - beroepshalve - blootstelling aan hoge en langdurige blootstelling aan solventen of oplosmiddelen (schilders, spuitverf schilders, drukkers ...). En dat niet alleen door inademing, maar ook door opname via de huid. Zij ontwikkelen psychologische klachten, opnieuw van het centraal zenuwstelsel, met vergeetachtigheid, verminderde concentratie, lusteloosheid, vermoeidheidsgevoel. Men noemt dit OPS (organisch psycho-syndroom), met symptomen enigszins gelijkend op die van CVS. In de meeste gevallen doe je dan bepaling van metalen in bloed of urine en vind je

Waarom zou je absoluut geurverfrissers moeten gebruiken?
Die producten zijn voor niets nodig.

geen evidentie voor verhoogde concentraties ten opzichte van een doorsnee persoon. Ik heb mijn twijfels dat gewone blootstelling aan die metalen, zij het cadmium, lood of kwik, verantwoordelijk zijn voor pijnsyndromen. Een aantal vergiftigingstoestanden kunnen gepaard gaan met pijn, maar ik heb geen weet van stoffen die onverklaarde pijn kunnen uitlokken. Wel is het zo dat mensen die een echte vergiftiging hebben ondergaan, neurologische klachten en spierproblemen kunnen vertonen. Ik kan me voorstellen dat ze na die vergiftiging nog geruime tijd pijn hebben, maar het is helemaal niet aangetoond dat normale blootstelling aan metalen in ons milieu (dat voor ieder van ons hetzelfde is) verantwoordelijk is voor CVS of fibromyalgie. Persoonlijk vind ik dat er dus geen verband bestaat met de onverklaarbare pijnsyndromen, maar toch zou het de moeite zijn om dit op grote schaal te bestuderen door goed epidemiologisch onderzoek. Ik vind het belangrijk dat bij deze mensen een goede milieuanamnese gebeurt om na te gaan of er in het werk-, huiselijk- of algemeen milieu geen blootstelling is geweest aan toxische stoffen die de vergiftiging kunnen aantonen. Probleem is dat iemand een acute vergiftiging kan hebben gehad, zich nadien heel moe en vergeetachtig weet, maar dat er niets meer terug te vinden is van de toxische stoffen. Het is de kloep van de hamer die zijn uitwerking heeft".

Complex en agressief

Beseffen we wel met hoeveel schadelijke stoffen we bezig zijn?

"In ons binnenhuismilieu gebruiken we veel meer stoffen dan vroeger. Toen was bruine zeep en water voldoende. Nu kopen we allerlei producten die veel complexer zijn en die men aanbrengt door verneveling, aerosols, spuitbussen. Daar zitten soms vrij agressieve stoffen in die kunnen prikkelen en misschien kunnen bijdragen tot een zekere toxiciteit. Die stoffen worden volgens mij teveel gebruikt. Waarom zou je absoluut geurverfrissers moeten gebruiken om natuurlijke geuren van het toilet te gaan maskeren? De stoffen die de geur veroorzaken zijn er nog altijd! Je hebt aan één schadelijke of onaangename stof gewoon een andere toegevoegd. Dat is enkel maar goed voor de fabrikanten ervan! Of het nu werkelijk schade veroorzaakt of CVS of fibromyalgie of pijn uitlokt, weet ik niet, maar die producten zijn voor niets nodig".

Sauna

Via de urine of ontlasting geraken we afvalstoffen kwijt. Ook via transpiratie kunnen op beperkte manier stoffen uitgescheiden worden. Zullen we dan met zijn allen naar de sauna gaan? Of ontgiften?

"De sauna is geen noodzaak. En ontgiften kun je niet! Er bestaat een enigszins omstreden behandeling, met DMPS-infuus of -pil-

len. DMPS is een chelator, een stof die als eigenschap heeft dat het metalen vastbindt en via de urine afvoert. Enkel wanneer iemand écht vergiftigd is door kwik of arseen heeft deze behandeling zin. Anders steunt de behandeling niet op wetenschappelijke gegevens en is potentieel gevaarlijk. Naast metalen ga je ook calcium uitscheiden. Ik vind die zogenaamde ontgiftingen veel bedreigender dan bv. pesticiden die op de sinaasappels zitten. Vergeet niet dat zo'n infuus vol met chemische stoffen zit; medicijnen waarvan de veiligheid niet is aangetoond"!

Toxiciteit wordt nogal eens gelinkt aan kanker?

Toxiciteit en kanker gaan niet noodzakelijk samen. Toxische stoffen kunnen cellen en weefsels kapot maken, dus die gaan niet verkankeren. Kwik is schadelijk voor de zenuwcellen, maar veroorzaakt geen kanker. Er zijn stoffen die noch kankerverwekkend noch toxisch zijn, maar die het immuunsysteem kunnen aantasten, allergie en celschade veroorzaken. Er zijn mensen die gevoeliger zijn dan anderen. De wijze waarop we reageren op vreemde stoffen kan ook te maken hebben met erfelijkheid. Het is een samenspel van verschillende factoren. Stoffen die in het lichaam komen, moeten er ook uit en de wijze waarop we stoffen verwerken en uitscheiden (dat heet biotransformatie) is heel sterk afhankelijk van genetische factoren en andere milieu-factoren. Ook onze voeding heeft een belangrijk effect op de biotransformatie van vreemde stoffen".

Genetische kwetsbaarheid

Er moet me nog van het hart wat een dame, met een jarenlange geschiedenis van pijn, me in een met gevoelens beladen woordenvloed toevertrouwd: "De reguliere geneeskunde zou de hand moeten reiken aan de alternatieve geneeskunde. Onderzoekmethoden moeten op elkaar afgestemd worden. Ik wil niemand beschuldigen of met de vinger wijzen, maar ik vrees dat er nog een lange weg te gaan is, het taboe is groot. Ik volg alles met Argusogen".

Als het om patiënten gaat is Professor Nemery zeer voorzichtig in zijn uitspraken, want hij wil niemand in het harnas jagen. Soms neemt hij op elegante wijze een klein bochtje of commentarieerd zalvend, maar hij betoont veel respect voor mensen met chronische pijn: "Sommigen zijn aan het eind van hun Latijn, dweilen alle specialisten af, botsen op onbegrip van de artsen - die hun onmacht ook niet graag toegeven - en zijn tenslotte bereid om alles te geloven. Als mensen zeggen dat ze moe zijn of pijn hebben en er objectief niets te vinden is dat die moeheid of pijn verklaart, heeft het geen zin om te zeggen dat er niets aan te doen is. Ik heb geen reden om die mensen niet te geloven. Wanneer zulke patiënt bij me komt, respecteer ik die klachten. Ik zal helpen, als toxicoloog en in alle wetenschappelijke eerlijkheid, er een verklaring voor te vinden. Aan de hele kwestie van de mogelijke invloed van toxische stoffen op vermoeidheid

Vergeet niet dat bij zogenaamde ontgiftingen je een infuus vol met chemische stoffen krijgt. Medicijnen waarvan de veiligheid niet is aangetoond!

en pijn, algemeen onverklaarbare pijn, zijn wetenschappers nog niet uit".

Vorsers, wetenschappers, worden voortdurend opgezadeld met nieuwe raadsels, nieuwe uitdagingen. Bovendien kan het mechanisme van ontstaan van pijn en ziekte sterk verschillen van persoon tot persoon. Waarom wordt de ene ziek, de andere niet? Heeft het te maken met een grotere genetische kwetsbaarheid? Thema voor een volgende reportage ...

Lieve Holvoet
Foto's: Cois Van Roosendaal